

• Explica com disverteix l'autor cada argument comú entre la gent que defensa el petit frau fiscal
 • Explica la relació entre aquesta convicció social i la pregunta sobre "els problemes del gènere humà" esmentada al final de l'article.

Més enllà de l'IVA del lampista

La convicció social sobre el pagament d'impostos ha caigut dràsticament en els últims anys

CARLOS Losada

Recordo que, a finals dels 70, no pagar impostos va passar de ser una cosa admirable i tolerada, a ser progressivament un comportament social menys preable, gràcies a les reformes dels diversos governs de la democràcia acabada d'instaurar. Qui no contribuïa va deixar de ser un espavilat -hàbil i admirable- i va passar a ser considerat un pocavergonya, amb un comportament que ens afectava a tots. D'algun manera, gràcies a casos de personatges molt coneguts, ens vam anar homològant al conjunt de l'Europa més cívica. La societat va reaccionar a les polítiques proposades des del Govern.

AMB ELS ANYS, sembla que aquella convicció social s'ha esvaït. Actualment, des dels poders públics ens tonnen a enviar missatges amb la detenció o el processament de famosos involucrats i castigats per Hisenda. ¿Reaccionarem novament? Ho veig més difícil. Ha decaigut molt la consciència pública del valor del patrimoni comú. Tots tenim els nostres arguments i se senten, sobretot, justifications d'aquells que no compleixen amb les seves obligacions fiscals.

La justificació està especialment estesa per als petits fraus a Hisenda: «¿per què he de pagar si els rics no paguen?», sense tenir en compte els molts que sí que paguen...: «no pago perquè l'Estat malgasta», i es posen

exemples diversos com el dels cotxes oficials (sense tenir en compte els enormes ajustos fets en sanitat, educació, i les molt baixes retribucions del conjunt dels polítics); «no pago perquè són uns corruptes», sense tenir en compte que el percentatge de corrupció és extraordinàriament baix entre la classe política (gairebé tots els partits polítics tenen un sistema de finançament que si no és corrupte vol reja la corrupció, però no podem dir el mateix dels polítics que, majoritàriament, són gent honesta); «no pago perquè els impostos són molt alts», sense saber que, en moltes ocasions, el tipus impositiu pagat és absolutament homològic a la resta d'Europa, si bé és cert que, en alguns casos, estem en tipus màxims que caldria revisar.

Certament, «pagar l'IVA al lampista» és una quantitat petita. Una prioritat major és garantir la tributació de les grans empreses globals (Google, Starbucks). Però una cosa no treu l'altra. El conjunt de petites i mitjanes operacions sotmeses a tributació suma milers i milions d'operacions amb un gran impacte sobre «la nostra» Hisenda pública.

Unanimo deia que la característica fonamental de l'ésser humà és la seva capacitat per justificar-se. El petit frau i, sobretot, el gran frau és, sense dubte, un clar exemple que dona la raó al filòsof basc. En definitiva, molts

LEONARD BEARD

La cultura del compromís públic és avui un dels grans problemes del país

Fes excuses per justificar un comportament perjudicial per a tots. I és que el problema va més enllà del frau de l'IVA, del qual aquest és només un exponent. El deteriorament de la consciència cívica és tan ampli que es comença a veure com un enorme i greu problema social. Si s'analitzen les dades de l'enquesta europea de valors, o les reflexions que s'han fet arran de la seva publicació (com ara els estudis del professor **Eizo** de la Universitat de Deusto amb una mostra espanyola, o de l'equip del professor **Castiella** d'ESADE amb una mostra catalana), ens quedarem sorpresos amb la tendència social cap a un cert hedonisme

irresponsable. Amb un parell de dades n'hi ha prou per corroborar-ho.

El 2000, els joves consideraven que enganyar en el pagament d'impostos no estava justificat (en una escala d'1 -totalment injustificat- a 10 -totalment justificat- era de 3). Deu anys després, l'està justificat (6 punts).

La preocupació pels concitadans i els seus problemes, ja sigui l'atur, l'atenció sanitària, de la gent del barri, de l'autonomia o de tot Espanya, tendeix a decreixer entre gairebé tots els grups. Davant la pregunta de se sent implicat en els problemes del gènere humà? (fam, guerra, explotació), el grup de ciutadans que se senten implicats no ha deixat de reduir-se. Si ja anava calent en les últimes dècades, entre el 2000 i el 2009 hem passat d'un 23% a un 8% entre els nostres joves.

SI AIXÒ és així i aquestes conductes no es reorienten, el nostre pronòstic és dolent, independentment de la crisi econòmica. O comencem a pagar per tot allò que ens toca, i això ens dona dret a exigir més i més bons serveis públics i polítiques públiques, o ens endinsem en un camí de molt difícil retorn. Estàndards socials de qualitat de vida i de convivència ciutadana, avui acceptats com a irreversibles, es poden convertir en records d'un passat meravellós que ja no existirà.

La cultura de la responsabilitat cívica és avui un dels veritables problemes del nostre país i hauria de ser central en el debat públic. **Professor de Direcció General i Estratègia d'ESADE Business School (URL).**